

A close-up, soft-focus portrait of a young man with blonde hair and blue eyes, and a young woman with long brown hair and blue eyes. They are both looking directly at the camera with neutral expressions. The woman is wearing a red top.

Aurora!

Ynskje Penning

AURORA!

Ynskje Penning

Aurora!

VCL serie

ISBN 978 90 5977 597 8
NUR 344

© 2011 VCL-serie / Ynskje Penning, Utrecht
Omslagillustratie en -ontwerp: Bas Mazur
www.vclserie.nl
ISSN 0923-134X

Alle rechten voorbehouden

Een ijskoude luchtstroom trok over de keldervloer van de vervallen Groningse boerderij Zephuros.

Ate Copinga, die zo'n halve meter hoger in elkaar gedoken zat op een bruine Keulse pot, rilde hevig. De kou was via de cementen bodem dwars door de zolen van zijn laarzen heen in zijn voeten gedrongen en daarna in zijn benen verder omhoog gekropen. Om zijn eigen warmte zo goed mogelijk vast te houden had hij zich zo klein mogelijk gemaakt en zijn hakken op de rand gezet van de stenen pot, waar vele generaties Dallinga's hun zoute bonen in bewaard hadden. Hij hield zijn armen om zijn knieën geslagen. Met één hand masseerde hij zijn tenen in de hoop dat het bloed weer ging stromen en het dove gevoel zou verdwijnen.

Buiten vroomde het dat het kraakte. Een sneeuwstorm raasde rond de boerderij, liet de luiken klapperen, huilde door de takken en ratelde met de dakpannen. Het was aardedonker in de kelder.

Tegen de schemering was Ate Copinga in zijn Ford door de aanwakkerende sneeuwstorm weer eens naar Zephuros gereden. Hij wilde kijken of Gretha nu williger zou zijn om haar boerderij aan hem te verkopen. Voor een habbekrats uiteraard, want het was een bouwval. Misschien was haar onverzettelijkheid eindelijk aan het breken. Het barre weer, de kou, de armoede, de honger... Alles werkte in zijn voordeel. Alleen het kostte tijd, veel tijd, en dat ergerde hem mateloos.

Hij had gefleemd, getreiterd en gepest, hij had haar bedreigd en geïntimideerd en hij had het met vriendelijke woorden geprobeerd. Niets hielp! Hij had nu een nieuw plan bedacht: het huwelijk. Wat was een vrouw zonder man op zo'n bedrijf? Als hij dat voor elkaar kreeg, kostte het hem geen cent en viel de boerderij hem om niet in handen.

Hij had een doos met etenswaren meegenomen en een kruik jenever. Hij zette de motor uit en opende het portier. Wat een vreselijk weer! Zijn laarzen verdwenen tot aan zijn kuiten in de opgejaagde sneeuw, die tegen de zijmuur lag. Hij greep de doos van de achterbank en liep ermee langs het keukenraam. De lamp brandde, maar van Gretha viel geen spoor te bekennen.

Hij zag tot zijn grote verbazing dat de schuurdeur openstond, alsof ze even naar buiten gelopen was zonder af te sluiten. Vreemd! Gretha kende zijn onaangekondigde bezoeken en hield de deuren altijd strikt afgesloten. Kennelijk verwachtte ze niemand in dit barre weer. Hij grinnikte. Een voordeeltje. Hij zou niet hoeven soebatten om binnengelaten te worden! Hij stommelde over de deel, stapte onaangekondigd de keuken binnen en deponeerde zijn vrachtje op tafel, goed in het zicht.

De kachel brandde. De oude naaimachine van Gretha stond opgetuigd met een grote klos zwart garen te wachten tot er aan het wiel gezwengeld werd. Er lag stof geknipt, gespeld en geregen klaar om in elkaar genaaid te worden.

Waar zat dat vrouwmens? Ze kon niet ver zijn. Hij keek om de hoek van de deur de hal in. De ijzige, vochtige kou van een muf huis waarin lange tijd niet gestookt was, overviel hem en omklemde hem met klamme vlerken. Hij huiverde, snoof, trok een vies gezicht en sloot snel de deur.

Achter hem stommelde Gretha met een lijkleek gezicht de keuken binnen. Ze hield haar handen tegen haar bolle buik. Haar blik ontweek de zijne, maar ze staarde naar de doos met etenswaren. Ze ging met een pijnlijk gezicht zitten.

Van wie was ze nu weer zwanger? Ate Copinga greep twee waterglazen uit de kast, draaide de schroefdop van de kruik los en schonk haar een driedubbele jenever in en voor hemzelf een bodempje.

‘Neem een grote slok, Gretha, daar kikker je van op. Zo nu en dan heeft een mens een hartversterkertje nodig.’ Ze dronk zonder ook maar één protest te uiten.

Hij leuterde intussen wat over een huwelijk, over het ideale koppel dat ze zouden vormen. Een verstandshuwelijk, zoals men vroeger deed. Stalraampjes tellen en de centen bij elkaar... Hij zou haar niet lastigvallen met seksuele handelingen, zo beloofde hij plechtig. Hij keek met lichte weerzin naar haar. Wie had er zin in zo’n afgesloofd mens?

‘Jij bent toch getrouwd met Margriet de Waal, de verpleegster?’ Ze had hem geïrriteerd aangekeken.

Ate had van verbazing een stap achteruit gezet. Hoe wist ze dat in vredesnaam? Hij slikte, kletste wat over onbeantwoorde lief-

de en over het leven dat verderging, en over de aantrekkelijkheid van de vrouw in het algemeen en van Gretha in het bijzonder.

Hij had haar nog een driedubbele borrel ingeschonken en toen stond Margriet in haar verpleegstersuniform opeens op de deel. Dat was niet zijn bedoeling geweest, maar Gretha had haar met dubbele tong afgepoeierd en de deur gewezen.

‘Jouw vrouw,’ had ze grinnikend tegen hem gelald. ‘Dus, beste Ate, van trouwen kan geen sprake zijn, dat begrijp je zeker wel.’

‘Margriet en ik hebben samen een zoon en dan denken de mensen hier dat je meteen ook getrouwd bent,’ had hij schouderophalend geantwoord. ‘Onzin dus.’

‘Dan is er nog een kink in de kabel, beste Ate. Ik ben namelijk wél getrouwd.’ Ze was dubbelgeklapt van de lach. Maar pijn had haar de adem benomen. Ze was naar de gootsteen gestrompeld en had overgegeven. Zonder iets te zeggen was ze naar haar slaapkamer gewankeld en met haar kleren aan dronken op het bed geploft.

Getrouwd? Zo’n goeie grap had hij in geen jaren gehoord. Wie zou Gretha willen hebben? Een lelijk mens met rood haar, sproeten en een afgesloofd lichaam. Hij geloofde er niets van.

Hij had met de deurkruk in de hand gestaan om naar huis te gaan, toen hij zich had bedacht. Dat bewijs, waar ze het telkens over had... Hij kreeg nooit een betere kans om dat bewijs uit de oorlog te zoeken en te vernietigen. Gretha was ziek. Met die zoons van haar zou hij korte metten maken als ze lastig werden. Met dit vreselijke weer zou niemand het in zijn hoofd halen hier-naartoe te komen. Het was een gouden kans. Hij kon op zijn dooie gemak de hele boerderij overhoophalen. Desnoods zocht hij de hele nacht door. Wat voor bewijs zou ze hebben? Een getuigenverklaring? Een brief, een foto, een officiële beschuldiging op zijn onderduikersnaam? Het kon van alles zijn. Vervelend klusje. Maar als hij dat bewijs had, kon hij haar helemaal maken en breken.

Hij pakte de jeneverfles, zette die aan zijn mond en nam een paar slokken om zichzelf moed in te drinken. Hij hing zijn jas over de stoelleuning en ging aan de slag.

Hij keek naar de naaimachine. Vrouwen deden alles in de keuken. Hij greep de laden en keerde die een voor een om op de

vloer. Hij schoof met zijn onderarm in één haal de borden en de glazen uit de kastjes. Hij gooide de bak met houtblokken leeg. Niets!

Waar bewaarde je zoiets? Hij liep zoekend het huis door en besloot eerst de studeerkamer van de oude Dallinga onder handen te nemen. Het bureau. Hij keerde de laden om en rommelde in de paperassen. Het waren voornamelijk oude, vergeelde papieren, die weinig van doen hadden met de Tweede Wereldoorlog. Kamer voor kamer werkte hij systematisch af. Hij haalde alle kasten overhoop en smeed de inhoud op de vloer, rommelde erin en trok de matrassen uit de bedden. Ondanks het harde werken liep hij zo nu en dan naar de keuken om zich bij de kachel te warmen. Hij gooide een paar houtblokken in de vuurmond en nam een stevige slok uit de jeneverfles om de botten te verwarmen en om de moed erin te houden, en ging verder met zoeken.

Het gekreun en gegil van Gretha bereikte vanuit de slaapkamer in golven zijn oren. Dat kreeg je als je dronken werd. Gretha moest haar roes uitslapen en morgen mocht ze fijn de rommel opruimen. Tegen die tijd had hij zijn bewijs. De pendule op de vensterbank tikte de tijd weg. De klok sloeg tien heldere slagen. Ate hoorde het niet. Waar had ze nou toch dat document verstoppt?

Hij zocht en zocht, kwam ten slotte terecht bij de kelderdeur en trok die open. Kon hij de kelder niet beter overslaan? Of toch niet? Eigenlijk een prachtplek om iets te verbergen. Hij draaide aan het knopje, maar het licht deed het niet. Hij zocht in de keuken naar een kaars en daalde met een flakkerend vlammetje de trap af. Er waren verschillende ruimtes. Hij keek achter de weckflessen en de potten groene zeep en strooide kisten vol bonen en erwten uit over de vloer. Niets!

Opeens hoorde hij iets. Er viel een deur in het slot. Was daar iemand? Hij greep de kaars en liep naar de trap. De kelderdeur was dicht! Een uiterst onaangenaam gevoel overviel hem in de vorm van een huivering. Opgesloten? Nee, dat kon niet. Geen paniek. Hij zag hoe zijn adem condenseerde in het licht van de kaarsvlam. Pas nu merkte hij hoe koud hij het hier in die kelder gekregen had.

Hij liep met de kaars in zijn hand snel de trap op en trok de deurkruk naar beneden. Hij duwde uit alle macht, maar de deur gaf niet mee. Nog eens proberen. Duwen, drukken, wrikken. Hij zou toch niet opgesloten zitten? De kaars viel uit zijn hand. Het vlammetje doofde. Donker, pikdonker. Hij schold, klom de stenen trap af en voelde over de vloer naar het stompje. Hij zocht op zijn knieën de halve kelder af. Een ijzige kou trok in zijn handen en knieën en veroverde langzaam maar gestaag terrein door de warmte uit zijn lijf om te zetten in kou. Hij moest die kaars vinden! Toen hij tot zijn grote opluchting het stompje te pakken had, wilde hij het aansteken, maar het luciferdoosje had hij op de keukentafel laten liggen. Hij smeet uit woede en onmacht het stompje door de kelder. Een weckfles werd geraakt en viel in scherven uiteen op de vloer. Het gaf hem maar een kort moment van bevrediging. Wat nu? Hij rilde, stommelde de trap op, schopte en sloeg tegen de deur en schreeuwde de longen uit zijn lijf. Hij luisterde. Er gebeurde niets, helemaal niets. Niemand scheen hem te horen.

Boven hoorde hij de pendule slaan, elf slagen, twaalf slagen? Hij zat opgesloten en de bewijsstukken, waarmee Gretha Dallinga indertijd had bedreigd hem te zullen aangeven bij de politie, had hij nog niet gevonden. Bewijsstukken uit de Tweede Wereldoorlog, waarmee zijn verraad aan het licht zou komen.

Wie had die kelderdeur dichtgegooid en de sleutel omgedraaid? Hij luisterde aan een kier in de deur. Gretha was dronken en lag te gillen in bed. Zij kon het niet geweest zijn. Had haar oudste zoon, die Kobus, dit op zijn geweten? Als hij dat mispunt te pakken kreeg, dan zou dat jong ervan lusten!

De kou trok door de zolen van zijn laarzen verder omhoog in zijn benen. Hij begon te klappertanden, sloeg zijn armen om zijn lijf en blies in zijn handen. Hij voelde de ijskoude luchtstroom die over de vloer trok. Als hij de volgende ochtend wilde halen, zou hij hoger moeten gaan zitten, met zijn voeten van die ijskoude cementen vloer. Hij moest zijn energie sparen en zichzelf warm zien te houden. Hoe deed hij dat? Even dacht hij aan de stenen treden. Nee, dan zou het afkoelen helemaal snel gaan. Op de tast vond hij de Keulse pot, die hij onder aan de trap zette om elk geluidje, hoe klein dan ook, meteen te kunnen horen. Zitten

op een soort wc-bril. Met wat heen en weer geschuif zat hij, verkrampt en versteend in de oprukkende kou, die zijn ledematen verstijfde, ten slotte op de Keulse pot als een uitgedoofde vulkaan. Hij probeerde de opkomende paniek om het behoud van het vege lijf in bedwang te houden. Hoelang hield hij het hier nog vol? Een uur, twee uur? Tot de volgende ochtend? Hij vermoedde van niet. Hij dacht met wanhoop aan zijn warme winterjas, die tijdens zijn zoektocht naar een kaars op de keukenvloer was gevallen. Het kledingstuk lag daar tussen de spullen uit de keukenkastjes. Had hij zijn jas maar nooit uitgedaan! Hij kreunde.

Hoorde hij iets? Ate Coppinga hield zijn adem in en hief zijn hoofd omhoog om beter te kunnen luisteren. Het geluid kwam niet bij de deur vandaan, maar van verderop in de kelder. Gescharrel en gedoe, gepiep en rennende pootjes. Muizen! Ratten! De haren op het hoofd van Ate gingen recht overeind staan.

Toen het niet te beheersen rillen een aanvang had genomen, begreep hij dat de situatie echt ernstig begon te worden. Hij zou onderkoeld raken als hij hier te lang bleef. Hij moest die kelder uit. En wel zo snel mogelijk!

Hij rukte aan de tralies die voor het kelderraam zaten, tot zijn handpalmen dankzij de scherpe roestschilfers tot bloedens toe openlagen. Het hele huis was niet meer dan een bouwval, maar die tralies waren reuze solide in de houten sponning verankerd. Er viel geen beweging in te krijgen.

Hij sloeg opnieuw met zijn beide vuisten op de kelderdeur en schreeuwde de longen uit zijn lijf. Eerst sloeg hij dreigende taal uit, doorspekt met verwensingen, en toen dat niet hielp probeerde hij met zoetgevooisde woorden en loze beloftes. Maar Kobus reageerde niet.

Boven hoorde hij Gretha Dallinga gillen, die ging op in haar eigen ellende. Van haar hoefde hij niets te verwachten. Maar haar twee zoons... Hoe paaide hij hen, zodat ze deden wat hij wilde? De jongste, die was het meest ontvankelijk, plooibaar en gevoelig. Hoe heette hij ook alweer? O ja, Gretha had de jongen naar die oude landverrader genoemd, die NSB-burgemeester, die oom van haar die haar deze bouwval had nagelaten! Hij wierp een zwarte blik de duisternis in.

Idse! De oude Idse was nog een klasgenoot van zijn moeder geweest. Zijn moeder had de oude rakker zelfs nog geld geleend om na de oorlog zijn torenhoge boete aan de staat af te betalen!

Ate schudde verontwaardigd zijn hoofd. Van vrouwen begreep hij niets. Hij was het volledig eens met zijn vader. Vrouwen moesten onderworpen worden aan de wetten en het gezag van de man, desnoods met geweld als ze niet willig waren! Zo had hij Margriet tot de zijne gemaakt en daar was een zoon uit geboren. En wat voor een zoon: Folkert Copinga! Hij tuitte zijn lippen. Het was alleen jammer dat de jongen niets van hem, van zijn bloedeigen vader, wilde weten. Dat lag aan die vrouwen! Aan Margriet en zijn moeder. Zij hadden de jongen tegen zijn vader opgestookt. Ates ogen werden zwarter dan het zwartste duister van de kelder waarin hij opgesloten zat. Als hij hieruit kwam, zou hij die vrouwen wat! Hij gromde als een getergde opgesloten leeuw.

Hij strekte zijn slapende been en kwam met grote moeite van zijn Keulse pot. Hij liep met verstijfde passen de stenen treden op en fluisterde tegen de kier in de deur: 'Idse, mijn jongen, ik weet dat je in de buurt bent en dat je voor de deur luistert. Ik heb in de auto een grote plak chocolade liggen. Als jij het slot opendraait, haal ik die plak chocolade voor jou. Een kleine moeite! Snel verdient! Toe maar, jochie. Ik zal ook zorgen dat je een lekker warme winterjas krijgt. Net zo eentje als Folkert.'

Hij luisterde of er aan de andere kant iets gebeurde. 'En je broer ook eentje,' voegde hij er schoorvoetend aan toe.

Tegen de deur aan gefrommeld en met zijn oor op de tochtende kier luisterde hij gespannen naar wat zich daarboven afspeelde. De kou trok genadeloos via zijn billen en benen verder zijn lijf binnen. Gretha jammerde en kreunde. Soms zweeg ze. Van uitputting, vermoedelijk. Verder hoorde hij geen enkel menselijk geluid. Alleen het razen van de wind buiten en het klapperen van een losse plank. Geen voetstappen, geen deuren, geen jongensstemmen. Hadden ze hem hier achtergelaten? Overgeleverd aan de kou en aan de ratten, die ongetwijfeld aan hem zouden komen knagen als hij bewusteloos en onderkoeld van zijn Keulse pot viel?

Zijn kaken klapperden tegen de ijzeren scharnieren van de deur

aan. Een horrorscenario! Hij moest hier uit! En wel zo snel mogelijk! Een nieuwe golf van paniek overviel hem. Hij kwam moeizaam overeind en liep tastend de trap af.

Hij moest een list verzinnen. Desnoods moest hij met geweld die deur openbreken. Als hij zich de wisselende afstanden tussen de stenen treden in het hoofd prentte, dan kon hij als een soort stormram in het donker de keldertrap opstuiven om zich met zijn hele gewicht tegen de deur te gooien in de hoop dat het oude slot het begaf. Bezigheid. Hij moest in beweging blijven. Niets doen betekende de dood!

Hij stommelde de trap op en gooide zich tegen de deur. Het ijzeren beslag aan de buitenkant rinkelde. Dat was alles. Hij stortte zich nogmaals en nogmaals tegen de deur aan. Zijn schouders raakten geschaafd en gekneusd. Hij voelde zich te moe en te zwak. Het voortdurende rillen kostte zo veel energie, hij had haast geen kracht meer over.

Waar zaten die ellendige jongens? Ze moesten ergens in de boerderij zijn. Niemand ging met dit vreselijke weer naar buiten, tenzij je levensmoe was.

Moedeloos installeerde hij zich opnieuw op de Keulse pot. Toch nog de beste plek.

Hij wachtte af en probeerde na te denken.

In de oorlog had hij zich uit de meest netelige situaties weten te redden met bluf, slimheid, een grote mond en een flinke dosis brutaliteit. Hij had zich heer en meester gevoeld, als hij het verzet kon uitspelen tegen de SS of omgekeerd. Zo had hij Kees, zijn lastigste tegenstander, uit de weg geruimd. Niet door hem eigenhandig de keel dicht te drukken, zoals hij eerst van plan was, maar door hem aan Gretha Dallinga, een eerste klas landverraadster, uit te leveren, die Kees tegen een grote beloning levend had afgeleverd bij de SS. Hij glimlachte en dacht aan de badkuipmethode, die de SS hanteerde bij het verhoren van gevangenen. Die verzetshelden werden met hun hoofden onder water geduwd en als ze half verdrinken waren, mochten ze hun vrienden verraden. Vond de SS de antwoorden onvoldoende, dan gingen ze opnieuw met hun hoofd onder water. Als die verzetslui alles verteld hadden wat ze wisten, dan werden ze doodgeschoten als een vorm van genade. Ate grinnikte. Dat was het

lot van helden!

Hijzelf had zijn handen schoon gehouden en anderen het vuile werk laten opknappen. Zo deed je dat! Hij knikte tevreden. Hij had Margriet over zijn schouder gegooid en was ervandoor gegaan. Margriet had een papier bij zich gehad waarmee ze heel Nederland door mocht reizen. Met dat papier in de hand en een grote dosis geluk had hij kans gezien om haar, zijn meest begeerde prooi, in veiligheid te brengen. Het was een waagstuk geweest van grote klasse om met een bloedmooie, totaal gedrogeerde vrouw door het bezette vaderland te reizen en haar af te leveren op Boreas, onder de hoede van zijn moeder. Maar ook dat was hem gelukt!

Hij had haar nog steeds in zijn macht. Haar en hun zoon. Al tien jaar.

Ook Gretha Dallinga had hij onder controle, hoewel ze het nog niet echt aanvaardde en zo nu en dan tegensputterde. Maar nu! De aarzelende glimlach bevroor hem op de lippen.

Nu leek een snotneus van een jaar of veertien, vijftien, een uitgemergeld mager scharminkel met de eerste puisten van de puberteit op zijn kin, hem de baas te zijn. Dit accepteerde hij niet! Die NSB'ers en hun gebroed waren voor geen cent te vertrouwen. Hij zou ze wel krijgen, Gretha en haar rotjongens. Hij zou hen najagen tot de einden der aarde. Hij zou hen vernietigen! Op een dag was het zover!

Maar eerst moest hij dat bewijs zien te vinden, waarover Gretha het steeds had. Het bewijs van zijn schuld, van zijn ontrouw, van zijn verraad. Waar had ze dat verstopt?

Schuldig? Wat betekende schuldig zijn aan iets? Het was maar hoe je het bekeek. De winnaar had immers altijd gelijk. De verliezer moest boeten! Terecht of niet. Zo zat de wereld in elkaar. Dat zag je aan Gretha. Gretha was nu eenmaal voor verliezen in de wieg gelegd. Daar viel niets tegen te doen. Hij hoorde bij de winnaars. Hij was een geboren winnaar zelfs! Hij was met een gouden lepel in zijn mond geboren! Maar soms moest je het geluk een handje helpen.

Wat voor bewijs had Gretha eigenlijk? Hij had geen idee. Maar hij zou het herkennen zodra hij het zag. Voor Gretha zelf was hij niet bang, die zette hij net zo lang onder druk tot ze brak. Ze was

al ver heen. Maar waar was dat bewijs? Waar had ze dat verstoort?

De kou ondernam nu via zijn rug een aanval op zijn lijf. Het rillen nam in hevigheid af. Zou hij wennen aan de kou? Het leek wel of een soort onverschilligheid bezit van hem nam, een verdoving haast. Hij voelde zich doodmoe en vooral slaperig. Als hij even op de vloer ging liggen om te slapen, dan kon hij krachten verzamelen voor een nieuwe gedachte, een nieuwe tactiek en een andere aanval... Even maar... Even liggen...

De duisternis draaide rond in zijn hoofd als zat hij in een carroussel op de kermis. Hij voelde zijn lijf wankelen op de Keulse pot.

Hoorde hij iets? Een auto? Een motor? Ja, hij hoorde wat! Een motor werd uitgezet en stemmen drongen via het kelderraam tot hem door. Hij hoorde schapen blaten. Hij was zo verbouwereerd dat hij meende zonder merkbare overgang in het paradijs gearriveerd te zijn. Die mannenstem? Was dat de stem van Petrus, die de hemelpoort bewaakte?

Schapen, dacht hij vaag. Hier waren geen schapen. Of toch wel?

Hij moest erbij blijven. Hij sloeg zich met zijn vlakke handen op zijn wangen en stommelde de trap op. Hij bonkte met zijn allerlaatste krachten op de deur en schreeuwde met schorre stem de meest vreselijke verwensingen. Opeens week de kelderdeur en Ate Copinga stortte totaal verstijfd als een zoutpilaar de hal in.

Twee handen grepen hem bij zijn kleren en trokken hem de gang in. De hulptroepen waren gearriveerd! Hij werd op zijn rug gedraaid. En Ate Copinga staarde tot zijn onuitsprekelijke verbijstering, angst en ontzetting in de ogen van Kees, zijn aartsvijand uit de oorlog, de man die door zijn toedoen al jaren dood was. Dit kon niet waar zijn.

Opeens daagde er iets in zijn verkleumde, traag werkende brein. Was Kees soms het bewijsstuk uit de oorlog waarnaar hij zo had gezocht? Waarvoor hij alle kasten van Gretha had omgekeerd? Hij voelde zich onpasselijk worden en gaf over op de groezelige, zwart-wit geblokte tegels. Hij voelde hoe hij aan zijn kraag omhoog gesjord werd. Twee felblauwe ogen boorden zich

in de zijne. Een stem bromde hem toe: ‘Daar hebben we Jan Zonder Genade! Eindelijk heb ik je te pakken, ellendeling. Overall heb ik je gezocht, behalve hier. Niemand kende je ware naam. Maar nu is het afgelopen met jou! Nu zul je moeten boeten voor je wandaden, verrader.’

Ate sloot zijn ogen en voelde hoe hij aan zijn kraag door de hal naar de keuken gesleept werd. Hij stikte! Hij greep naar zijn keel om zijn boord lossen te trekken. Zijn adem stokte. Benauwd, benauwd, bang.

Ate Coppinga perste het laatste beetje adem uit zijn longen en piepte: ‘Help, help. Ik wil niet dood! Laat me los. Ik heb niets gedaan!’

Hij zwaaide woest met zijn armen om zich heen en haalde zwaar snurkend adem. Hij sperde zijn ogen wijd open. Het was donker. Net zo donker als in die afschuwelijke kelder. Maar hij had het niet zo koud meer. Zijn hart bonkte angstaanjagend zwaar en snel in zijn keel.

Waar was hij? Hij kwam half overeind. Hij voelde met grijpende handen om zich heen. Een deken! Hij lag in bed! Een nachtmerrie? Kennelijk. Hij was uit die kelder! Gelukkig!

Hijgend en doodvermoeid viel hij terug in de kussens en tastte naar het lampje dat op het nachtkastje naast zijn bed moest staan. Hij knipte het licht aan en keek verwaasd rond. Hij lag niet in zijn eigen vertrouwde bed op Boreas, maar op het geïmproviseerde klapbed in het verbouwde arbeidershuis waarin zijn vader woonde. Het huis was indertijd in tweeën gedeeld. Dientje woonde met haar man in de ene helft, zijn vader in de andere. Dientje, die zijn zwaar invalide vader verzorgde, was een halfjaar geleden verhuisd naar een huisje naast de smederij in het dorp Kloosterwier. Ate had zich haar huis min of meer toegeëigend. Zijn moeder had niet geprotesteerd en Margriet al helemaal niet. Hij had er een bed geïnstalleerd en een tafel met een stoel neergezet. Altijd handig als hij damesbezoek kreeg. Maar hij bleef natuurlijk wonen op Boreas, zijn erfdeel.

Toen zijn bonkende hart wat tot bedaren kwam, overdacht hij zijn nachtmerrie. Wat hij zich ervan herinnerde was niet helemaal uit de lucht gegrepen. Hij had wel degelijk die avond opge-

sloten gezeten in de kelder van Zephuros. Hij slikte en voelde aan zijn gehavende keel. Kees! Een haast dierlijke angst sloeg hem om het hart. Wat nu?

Het was een juiste beslissing geweest om hier te gaan slapen. Kees zou hem hier niet snel vinden. Hij kreeg even respijt om te vluchten of om een list te bedenken...

Zou Kees eigenlijk wel weten wie hij was? Ate kwam van verbazing half overeind. Vermoedelijk kende Kees hem alleen bij zijn schuilnaam Jan. Anders had hij hem wel eerder gevonden. Ate knikte bedachtzaam, hij wist wel degelijk wie Kees was. Rikkert Eijsingsma, een achterneef van zijn moeder en vermoedelijk het enige familielid dat ze nog had.

Rikkert was een jaar of vijf ouder dan hij. Ze hadden elkaar als kinderen weleens ontmoet. Ate had hoog tegen de grote sterke jongen opgekeken, maar Rikkert had nauwelijks belangstelling voor hem getoond. Dat had hem gestoken. Hij wist dat Rikkert zeeman geworden was. Stuurman op de grote vaart. Het was voor zeelui niet eenvoudig om een baan aan de wal te vinden. Vermoedelijk zat hij nog steeds op zee en was hij hier met verlof. Dat varen was ongetwijfeld ook de reden waarom hij Rikkert op Boreas nooit op familiebezoek had gezien.

Hij streek peinzend over zijn voorhoofd. Vreemd trouwens dat zijn moeder niet wist dat Rikkert nog leefde. Ze was over het algemeen goed op de hoogte van alle familie-omstandigheden. Maar haar nicht, van wie ze die informatie zou moeten krijgen, leefde al jaren niet meer.

Ate huiverde. Het gaf hem een buitengewoon onaangenaam gevoel dat Rikkert ongedeerd op deze aardbol rondliep. Gretha's bewijs! Onomstotelijk Gretha's bewijs. Er was geen twijfel over mogelijk. Een levend bewijs nog wel! Een beter bewijs was er niet. Als deze Rikkert Eijsingsma zijn mond opendeed, verdween Ate als oorlogsmisdadiger voor vele jaren achter slot en grendel. Daar kreeg hij nog gratis kost en inwoning, maar dan de boete! Die zou ongetwijfeld hoog zijn, heel hoog vermoedelijk... Misschien moest hij ook wel een fikse schadevergoeding betalen aan Margriet en Rikkert! Daar ging Boreas, zijn erfenis. Hij greep naar zijn haren en trok er woest aan, ze sneden in zijn opengescheurde handpalmen. Hij onderdrukte een kreet van pijn.

Wat had die oude Idse Dallinga wel niet moeten betalen? Twintigduizend gulden, meende hij zich te herinneren. Een burgemeester in oorlogstijd moest flink aangepakt worden, uiteraard.

Maar die oude Dallinga had geen levens op zijn geweten. En hij, Ate Copinga, dan? Ate keek met een frons het slaapkamertje rond. Die mislukte overval had een slachting teweeggebracht binnen het lokale verzet. De Duitsers hadden sommige verzetsstrijders ter plekke gedood. De rest was in concentratiekampen omgekomen.

Hij, Ate Copinga, had helemaal niemand vermoord. Hij waste zijn handen in onschuld.

Maar hij had wel de boel verraden. Dus hij was indirect wel degelijk schuldig. Welke straf stond er op verraad? Hij had geen idee. Niemand kon dat bewijzen, behalve de Duitsers! En Gretha. Maar dat was zijn woord tegen het hare. Trouwens, welke rechtbank geloofde een NSB-landverraadster? Van haar had hij niets te vrezen. Maar nu was Rikkert op het toneel verschenen en alles was plotsklaps veranderd.

Verraad, verraad? Hij had alleen maar de Duitsers op de hoogte gebracht van de geplande overval op het distributiekantoor. Eigenlijk wilden de Duitsers de hele verzetsgroep de avond van tevoren in de Veluwse bossen oprollen. Maar dat was mislukt door de komst van Margriet. Het gevolg was dat de Duitsers ingegrepen hadden tijdens de overval.

En daar had hij eigenhandig geprobeerd Rikkert Eijsingsma te wurgen. Tot die stomme Gretha Dallinga hem van achteren benaderde en hem het kapmes, waarmee ze spruiten van de stam hakte, op de keel zette. Hij had zich verweerd, maar dat mens was zo sterk als een dokwerker. Hij had Rikkert naar de kruiwagens moeten dragen. Ze wilde Rikkert naar de SS brengen om de beloning op te strijken, zei ze. Hij geloofde haar direct. Gretha en haar familie behoorden tot de armoedzaaiers, dus hij was ervan uitgegaan dat ze zich zonder meer aan haar woord zou houden. Gretha kreeg de centen en hij hield zijn handen schoon. De SS zou Rikkert op een dag, als ze alles uit hem geperst hadden wat ze weten wilden, tegen de muur zetten en doodschieten. Een snel graf in de Veluwse bossen zou het einde aangeven van

een man die in verschillende opzichten een grote bedreiging voor hem vormde. Maar dat was kennelijk niet gebeurd!

Nu bleek Rikkert niet dood te zijn!

Was hij maar nooit gaan zoeken in de boerderij, dan had hij nu aangenaam onder zijn eigen donsdeken gelegen in zijn eigen bed op Boreas en had Rikkert hem vermoedelijk nooit gevonden. Dan was Rikkert nietsvermoedend weer naar zee vertrokken, want zeelui hielden het nooit lang uit op de wal.

Waarom dook Rikkert hier opeens op? Wat zocht hij in Kloosterwier? In een dorpje aan het eind van Nederland, tegen de hoge zeedijk aan geklemd, die het land moest beschermen tegen de woeste Noordzee? Wat kwam Rikkert in vredesnaam in die bouwval van Gretha doen? Hij begreep er niets van.

Hoe dan ook, hij moest onderduiken tot de zeeman weer op zee zat. En daarvoor was dit huisje zeer geschikt.

Maar was het wel zo simpel? Hij was herkend. Zijn naam zou bekend worden. Als hij aangegeven werd, zou men uitrukken en naar hem gaan zoeken. Op een dag zou hij gevangengenomen worden en voor het gerecht worden gedaagd, als hij hier bleef, in Kloosterwier.

Een grote paniek sloeg toe. Wat dan? Ervandoor gaan? Met de noordzoon vertrekken? Emigreren? Hij kon nu nog het land uit, zolang hij niet gezocht werd door justitie. Zo veel mogelijk geld van de bank halen en dan naar het buitenland? Maar als dat geld op was, wat dan? Moest hij alles achter zich laten, zijn erfenis?

Trouwens, was hij in het buitenland veilig? Rikkert Eijsingsma was een zeeman, een wereldburger. Hij zou hem weten te vinden als hij zich ergens gesetteld had. Verkommeren in een gevangenis? Hij moest er niet aan denken.

Zolang Rikkert Eijsingsma leefde, zou hij nimmer veilig zijn. Die zin galmde als een niet te stoppen echo door zijn hoofd. Zolang Rikkert Eijsingsma leefde, zou hij nooit veilig zijn.

Gretha's bewijsstuk was gearriveerd, in levenden lijve nog wel. De moeite van de zoektocht in Zephuros naar papieren had hij zich kunnen besparen. Een beter bewijs had Gretha niet kunnen hebben. Een levend bewijs dat kon praten, uitleggen en beschuldigen. Hij had verloren. Tenzij hij Kees alsnog doodde en Gretha de schuld in de schoenen schoof. Wie zou een NSB'er

geloven? Gretha was immers een geboren slachtoffer. Hij niet. Hij was een vechter. Hij kon Rikkert voorgoed laten verdwijnen door hem te begraven op de wijde landerijen van Boreas... Al die jaren had men Rikkerts verdwijning geaccepteerd... Waarom nu dan niet?

Had hij maar niet naar Kloosterwier moeten komen. Eigen schuld...

Hoe deed hij dat? Hij zou goed opletten de komende dagen en maatregelen verzinnen.

Hij draaide zich om en om en probeerde nog wat te slapen, hetgeen mislukte.

OOIT WAREN ZE ELKAARS
GROTE LIEFDE. HAD DIT VERDRIET
VOORKOMEN KUNNEN WORDEN?

Aurora!

Kees kan moeilijk bevatten wat hem overkomt als hij Margriet de Waal eindelijk terugziet. Ze was de liefde van zijn leven, maar ergens had hij verwacht haar voor altijd kwijt te zijn. Daar had hij zijn leven inmiddels ook helemaal op ingericht.

Margriets wereld staat ook op zijn kop. Hoe bestaat het dat zij niet wist dat Kees nog in leven was? Ze vindt het vreselijk dat hij nu ook al getrouwd blijkt te zijn met Gretha, die hem onderdak en bescherming verleende in de oorlog. Als ze van de ergste schrik bekomen is, denkt ze over dit alles na. Het lijkt erop dat Ate, met wie Margriet een kind heeft, van dit alles op de hoogte was. Hij heeft echter niets tegen haar gezegd. Verdriet en woede vechten om voorrang. Hoe moet dit ooit nog goed komen?

Ynskje Penning schreef met *Aurora!* het laatste deel van een trilogie waarin de thema's familierelaties en geschiedenis prachtig worden verweven. De eerste twee delen zijn *Boreas* en *Zephuros*.

ISBN 978 90 5977 597 8 NUR 344

9 789059 775978

www.vclserie.nl